

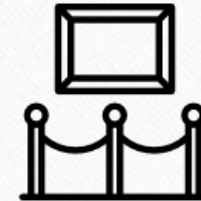
MÜZE

- Koleksiyon
- Müze
- Müzecilik
- Müzebilim

Toplayıp/ Biriktirmek?

- İnsanoğlu ilk Çađlardan itibaren az bulunanı, kutsal olanı, değişik ve güzel olanı toplamış ve biriktirmiştir... Toplamak içgüdüsel olarak süregelen bir tavidir, başlangıçta yönetim ve idari güç amacıyla başlamış, dinin ve sanatın etkisiyle devam etmiş, zamanla daha bilinçli, belli bir amaca yönelik ve sistemli bir toplama eylemine dönüşmüştür. Önce «koleksiyon» halini daha sonra ise günümüz müzelerinin çekirdeğini oluşturmuştur....

Kral Otto ve Kraliçe Amalia arkeoloji koleksiyonu, 1863, Almanya.

David Teniers il Giovane (1610-1690) – Viyena Güzel Sanatlar Müzesi Koleksiyonu, 1651

1

Sümer topraklarındaki Ur şehrinde M.Ö. 6. Yüzyılda yapılmış olan bir kazıda kral Nabonidus, kendi uygarlığından 2000 yıl önceki bir taş temelin altında bulunan bir tapınak tabanını kazmıştır. (M.Ö. 530 ilk müze kuruldu)

3

M.Ö. 2. yüzyılda Roma İmparatoru Hadrianus, Tibur'daki villasında, İmparatorlukta seyahatleri sırasında gördüğü yerlerin benzerlerini inşa ettirmiştir.

2

M.Ö. 3. yüzyılın sonlarında Mısır'da hüküm süren *Ptolemaioslar* Döneminde kurulmuş İskenderiye Müzesi adıyla tanılan müzedir.

1925 yılında, arkeolog Leonard Woolley, Babil sarayını kazarken ilginç eserler koleksiyonunu keşfetti. Bu eserler farklı zaman ve yerlere aittiler, düzenli bir şekilde organize edilmiş ve hatta etiketlenmişlerdir. Woolley aslında dünyanın ilk müzesini keşfetmiştir.

Babil prensesi Ennigaldi'nin müzesi, genel olarak modern arkeologların ilki olarak kabul edilen Leonard Woolley tarafından yapılan birçok olağanüstü buluntulardan sadece biri olmuştur. Ennigaldi ya da Nabonidus'tan müzeyle ilgili doğrudan kayıtlarımız olmadığından, sadece müzeyi Ur'da kurmaya karar verdiklerini tahmin ediyoruz.

Ennigaldi'nin müzesini M.Ö. 530 civarında oluşturduğu tahmin ediliyor...

Wooley, Arabistanlı Lawrence ile birlikte...

Antik dönemden günümüze müze...

Modern müzenin prototipi olarak tanımlanabilecek örneklerin antik Yunan döneminde ortaya çıktığı görülür: Antik Yunan dönemi tapınaklar, modern müzenin ilk örnekleridir. Çünkü değerli nesne ve sanat eserlerinin yer aldığı, halkın da ulaşabildiği bu mekânlar, doğal olarak; eserlerin toplanması, korunması ve halka sunulması gibi müzeciliğe has bazı özellikler de taşımaktadır. Böylece, bu mekânlarda korunan değerli nesne ve sanat eserlerinden oluşan hazineler de koleksiyonların ilk örneklerini oluştururlar.

**Müze kelimesi
Muse'lerin evi
Bilim Tapınağı**

Müze kelimesi Yunanca Mouseion kelimesinden gelir. "Musa (muse)" olarak tanınan dokuz genç tanrıçaya adanan mabetleri temsil etmiştir. Efsaneye göre Yunanların en büyük tanrısı olan Zeus ile Mynemose'nin "Muse" adında dokuz kızı vardı.

Musalar, Yunan mitolojisindeki ilham perileridir. Yunanca “*Mousa*”, Latince “*Musa*” olarak adlandırılırlar. Bazı kaynaklarda “Müzler” olarak da karşımıza çıkarlar. “*Mousa*” kelimesi kökeni Yunanca akıl, düşünce, yaratıcılık gücü kavramlarını içeren “men” kökünden gelmektedir.

- **Kalioppe:** Epik şiirin Musa’sıdır. Sağ elinde kalem, sol elinde ise kitap taşır.
- **Klio:** Tarih Musa’sıdır. Bir kağıt rulosu veya bir kitap sandığı ile defne yaprakları ile taçlanmış bir şekilde görülür.
- **Erato:** Lirik şiir Musa’sıdır. Mersin ve güllerle taçlanmış olarak bir elinde lir, diğerinde ise mızrap taşırken görebiliriz.
- **Euterpe:** Müzik Musa’sıdır. Çiçeklerle taçlandırılmıştır ve müzik notaları taşır. Yanında bir flüt, obua veya diğer müzik enstrümanları da bulunabilir.
- **Melpomene:** Trajedi Musa’sıdır. Üzüm yaprakları ile taçlandırılmış ve sandalet giydirilmiştir. Bir elinde trajik bir maske veya bir hançer, diğerinde ise asalar ve taşlar taşır.
- **Polimnia:** Hitabet ve yazım sanatı Musa’sıdır. İncirlerle taçlandırılmış ve beyaz giyinmiştir.
- **Talia:** Komedi Musa’sıdır. Başında sarmaşıklardan bir taç ile sağ elinde komik bir maske taşır.
- **Terpsikore:** Dansın Musa’sıdır. Çok genç, neşeli ve canlı bir kızdır. Çiçeklerden yapılmış taç ile arp çalarak yürür.
- **Urania:** Astronomi’nin Musa’sıdır. Yıldızlarla taçlandırılmıştır ve mavi bir giysi giyer.

*Olymposlu Musalar, koca kalkanlı Zeus'un kızları
Eleutheros yamaçlarının kraliçesi Mnemosyne
Kronos oğluyla birleşip Pieria'da getirdi onları dünyaya
Belaları unutturmak ve kaygıları dindirmek için.
Dokuz gece buluştu onunla kutsal yatağında
Zengin akıllı Zeus, ölümsüzlerden uzakta
Günler aylar geçip bir yıl tamam olunca
Dokuz kız getirdi dünyaya Mnemosyne.
Dokuz eş yürekli kız bunlar
Ezgiler söylemektir bütün işleri,
Başka hiçbir kaygı yoktur yüreklerinde*

Hesiodos, Theogonia

M.Ö. 2. YY İLK AÇIK HAVA MÜZESİ

M.Ö. 2. yüzyılda yaşayan Roma İmparatoru Hadrianus, Tibur yakınındaki villasında, İmparatorluk topraklarındaki seyahatleri sırasında gördüğü yerlerin benzerlerini inşa ettirmiştir. Böylece bir Açık Hava Müzesi yaratılmasında öncülük etmiştir...

M.Ö. 3. yüzyılın
sonlarında Mısır'da
hüküm süren
Ptolemaioslar
Döneminde kurulmuş
İskenderiye Müzesi
adıyla tanılan müzedir.

İskenderiye Müzesi'nin içeriđi

- Düşünürlerin heykelleri
- Astronomi ve özellikle cerrahide kullanılan aletler
- Çeşitli iklimlerde yaşayan hayvanların postları
- Botanik ve zooloji parklarını içeriyordu.
- Ama genellikle ve özellikle felsefe konusunda çalışan bir akademi ileri düzeyde araştırma ve çalışmaların yapıldığı okul olarak karşımıza çıkar.
- Araştırmacılar bu yapılarda kalıyor ve masrafları devlet tarafından karşılanıyordu.
- Bu ilk müze 6 yüzyıl boyunca ayakta kalmış ve karışıklık sırasında tahrip olmuştur.

- Orta Çağ'da kilise en büyük **toplayıcıdır**. Hristiyanlığın yayılmasıyla birlikte hem dinî hem de siyasi bir otorite olarak Avrupa'nın en güçlü kurumu hâline gelen kiliselerde zengin bir **eser birikimi** oluşmuştur. Başlangıçta okuma yazma bilmeyen halka Hristiyanlığı tanıtmak, anlatmak amacıyla dinî hikâyelerden esinlenerek yapılan resim ve heykeller ile dinî tören ve ayinlerde kullanılan **değerli kilise koleksiyonları**; zamanla doğa tarihi numuneleri ile zenginleşmiştir (içi doldurulmuş değişik hayvanlar vb.).

Orta Çağ'da devlet yöneticileri ve kilisenin yanı sıra soylular da dönemin **koleksiyonculuk** anlayışına uygun olarak değerli, az rastlanır, farklı ve ilginç buldukları nesnelere toplamışlardır. Orta Çağ boyunca oluşturulan bu koleksiyonlar da, Antik Yunan ve Roma'da olduğu gibi, dinî mekânlar (tapınak/ kilise, manastır) ya da malikane, saray vb. korunan hazinelerdir.

Bildiğimiz anlamda müze koleksiyonlarının oluşumu için esas zemini Rönesans hümanizmi sağlamıştır. Bu dönemde, insanın kendi yaratımlarını doğanın türlü dışı vurumlarıyla anlatabileceği düşüncesiyle meydana getirilen koleksiyonlar, Rönesans hümanisti için önemli bir işleve sahiptir. Bu nesnelere, izlenmek istenen uygarlıkları görebilmeyi sağlamış, akademisyenler ve sanatçılar için önemli örnekler olmuşlardır. Araştırma amaçlı bu koleksiyonlar, tarihi belgelerdir ve yeni bir estetik anlayış için kaynak oluşturmuş, doğaya ve teknik yöntemlere duyulan merakla, 18. yüzyılın bilimsel gelişmelerine zemin hazırlamış, klasik akılcılığın ve deneysel bilimin yeniden doğuşuna hizmet etmiştir.

Uffizi Galerisi, Floransa, İtalya.

- 15. yüzyılda koleksiyonculuğa özgünlük kazandıran, koleksiyon-mekân ilişkisini ortaya koyan kültürel bir olguyla karşılaşırız. Bu olgu; koleksiyonlara özel, **AYRI MEKANLARIN ORTAYA ÇIKMASI** ve belirli bir düzenleme ile bu mekânların yeni bir ruh, yeni bir atmosfer kazanmış olmasıdır...

Stüdyo – galeri – kabine – dolap

Stüdyo: İlk örnekleri Fransa'da görülen daha sonra Germen toprakları ve İtalya'da yaygınlaşan; koleksiyonun ya da bir parçasının korunmaya alındığı, mimari değeri olan, sahibinin kültür anlayışına göre düzenlenmiş, herkesten uzak, düşünmeye ve çalışmaya/ araştırmaya özel bir mekandır. Stüdyolar, bir koleksiyonu içinde barındıran mekânın, mimarisi ve koleksiyoncunun özel ilgilerini yansıtan dekorasyonu ile koleksiyonun içeriğini ilişkilendirme fikridir.

Smithsonian Museum children's room studio

Smithsonian Doğa Tarihi Müzesi

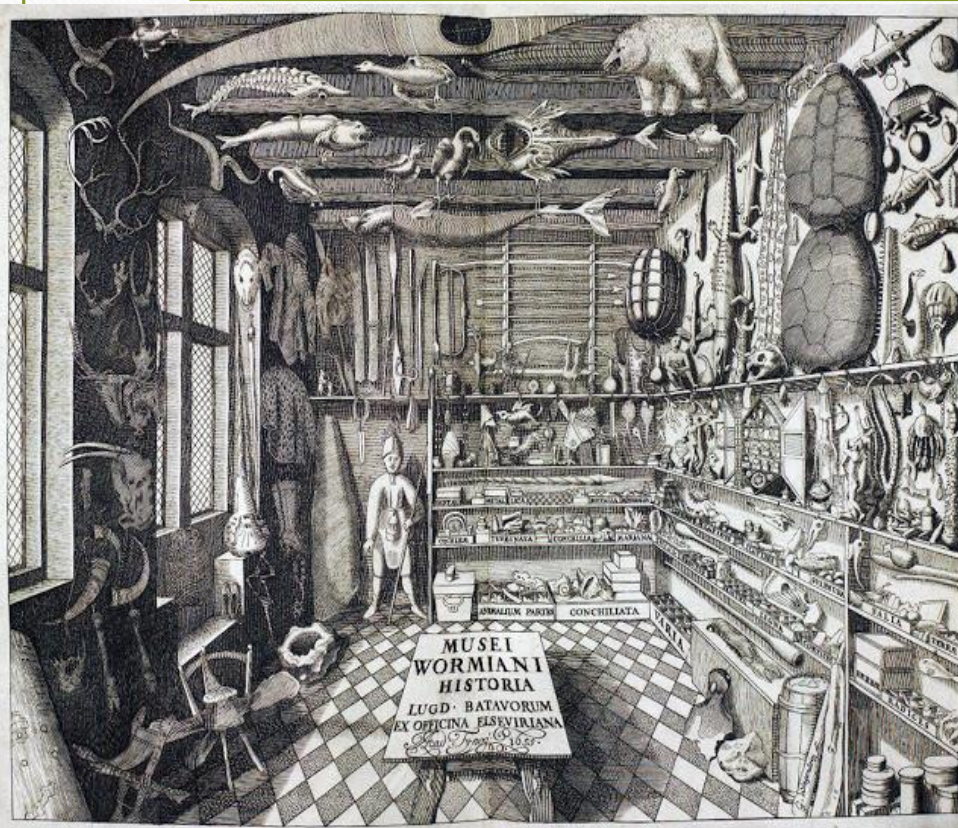
Galeri: Galeri, modern müzeye bir adım daha yakındır. Ziyaretçilere daha rahat dolaşım olanağı sunmak ve denetimi kolaylaştırmak üzere tasarlanmış, koleksiyonun algılanmasında ışığın etkisini dikkate alan, nesne ve eserlerin düzenlenmesinde özel bir yerleştirme/ sergileme planının benimsendiği bu galeri modeli, ilk kez 16. yüzyılda, Floransa'da Galleria Uffizi'de uygulanmış ve 16. yüzyılda yaygınlaşmıştır.

Galleria Uffizi

Nadire (Merak) Kabinesi: 16. yüzyılda Avrupa’da, sanat koleksiyonları koleksiyonculuk olgusunun sadece bir bölümünü oluştururken koleksiyonlar, doğaya ve teknik yöntemlere duyulan merakla giderek çeşitlenmiştir: Bitki türleri, mineraller ve hayvanlar üzerinde tıp ve eczacılık konularında özel çalışma eğilimini ortaya koyan; laboratuvar, dersane ve kütüphane işlevlerini aynı anda gören; doğa tarihi ve sanat koleksiyonlarından oluşan pek çok kabine oluşturulmuştur.

- Müzenin atası olan nadire kabineleri, 14. ve 15. yüzyıllarda Fransa'da ortaya çıkar ve önce «estudes», sonra “cabinet de curiosite”(merak kabinleri) adını alır. İtalya'da «studioli», Almanya'da «wunderkammern» veya «kunstkammern» terimleriyle anılır. Kabine koleksiyonlarını oluşturan nesnelere bir sınırı yoktur. Yeter ki nadir, acayip ya da garip olsunlar...

Resim ve heykellerden, devekuşu yumurtalarına, yapışık ikizlerden deniz kabuklarına; boynuzlar, kurutulmuş bitkiler ve kavanozlanmış sürüngenlerden sikke ve dokumalara; saatler, küreler, teleskoplar, garipler ve canavarlara; tek basım kitaplar, haritalar ve şemalara kadar türlü nadireler yerlerini alır kabinenin raflarında...

Kabineler, kurucularının düşledikleri ütopyaları canlandırırılar. İlk anda karmakarışık, darmadağınık duran koleksiyonlar, onlar için kozmosun bir tür küçük modeli, birer mikro kozmostur. Aydınlanma öncesine ait bu koleksiyonların barındırdıkları nesnelere daha sonra dört bir yana dağılmış ve bugünün müzeleri oluşmuştur...

Ali Artun

BAZI İLKLER...

1

M.Ö. 530: Ennigaldi Nana tarafından ilk müze açıldı (Irak, Ur şehri)

2

1543: Pisa Üniversitesi'nde ilk botanik bahçesi açıldı (İtalya).

3

**1576: İlk merak/ nadire kabinesi açıldı (Alman İmparatoru II. Rudolf -
Kunstammer)**

4

**1660: İngiliz Kulesi'ndeki silah deposu ilk kes halka açık bir müze haline
getirildi, İngiltere.**

5

1671: İlk kent müzesi açıldı (Amerbach Kabinett, Almanya)

6

1683: İlk doğa tarihi müzesi açıldı (Ashmolean Müzesi, İngiltere)

**Toplumsal bir mekân olarak üniversite kapsamına giren özel bir koleksiyon ilk kez halkın
görüşüne ve kullanımına açılmıştır.**

BAZI İLKLER...

1

1734: İlk toplum müzesi açıldı (Capitoline Müzesi, İtalya)

2

1752: İlk hayvanat bahçesi açıldı (Tiergarten Schönbrunn, Avusturya).

3

1899: İlk çocuk müzesi açıldı (Brooklyn Çocuk Müzesi, ABD)

4

1906: İlk interaktif Bilim Müzesi kuruldu, Deutsches Museum, Almanya)

5

1906: İlk müzeler birliği kuruldu (Amerikan Müzeler Birliği)

6

1995: İlk online müze sergisi açıldı (Oxford Bilim Tarihi Müzesi, İngiltere)

17. ve 18. yüzyıllarda aristokrasi, dinsel kuruluşlar, üniversiteler tarihsel ve arkeolojik malzemeleri, nadir nesnelere ve sanat eserlerini toplamaya başladılar. Ancak bu koleksiyonlardan sadece ayrıcalıklı kişiler yararlanıyordu.

1683 Yılında Kurulan *Oxford Ashmolean Müzesi*dir.

01

02

1793 yılında ise Louvre Museum kuruldu.

1753 yılında British Museum kuruldu.

18. yüzyılda hümanist akımın ürünü olarak müzecilik kavramı daha da genişledi. **Halka açık müzeler oluşturuldu.**

FRANSIZ DEVRİMİYLE BİRLİKTE MÜZE...

18. yüzyılda, koleksiyonların düzenlenmesinde sanat, tarih, doğa bilimleri ve teknik bilimler şeklinde yapılan gruplama ya da sanat koleksiyonlarını ekollere, dönemlere göre sergileme, uzun bir süre müzelerde düzenleme ve sergileme konusunda temel ölçütler olarak benimsenmiştir.

“müze artık, objelerin ve sanat eserlerinin toplandığı tarafsız bir yer tanımı kazanmıştır. Bu artık dinin, monarşinin ya da feodal gücün değil, tamamen ortak bir zenginliğin sembolü olarak, geçmişin ve bugünün değerlerini bir araya getiren, sergileyen ve üzerinde çalışan laik bir burjuva kültürünün tasdikidir”

1753(9)- BRITISH MÜZESİ

7 milyon nesneyi himayesinde bulunduran British Müzesinin halka açılış tarih 15 Ocak 1759 olarak kayıtlara geçmiştir. Müzenin oluşturulmasında en etkili olay İngiliz halkından soylular tabakasında aristokrat natüralist, koleksiyoncu ve doktor Sir Hans Sloane'ın (1660- 1753) ölümü olmuştur. Yaşadığı süre içerisinde sahip olduğu yaklaşık olarak 69,352 parçalık bir sanat koleksiyonu devlete miras olarak kalmıştır. Sir Robert Bruce Cotton'ın (1571- 1631) bağışladığı el yazmaları eklenmiştir. Kral II. George'un kütüphanesini 1757 yılında hediye etmesiyle koleksiyon büyümüş ve müzeye ek bina yapılmıştır.

The British Museum

QUEEN ELIZABETH II 2000 THE GREAT COURT GREAT

A HISTORY OF THE WORLD
IN 100 OBJECTS

ANCIENT EGYPTIAN
BOOK OF THE DEAD

Informational display board with text and images.

Informational display board with text and images.

Informational display board with text and images.

and let the feet

Americas

North America

Room 26

Mexico

Room 27

Ancient Egypt

Egyptian sculpture

Room 4

Ancient Greece and Rome

Early Greece

Room 6

Greece: Minoans and Mycenaeans

The Arthur I Fleischman Gallery

Room 12

Greece 1050–520 BC

Room 13

Greek vases

Room 14

Athens and Lycia

Room 15

Greece: Bassai sculptures

Room 16*

Nereid Monument

Room 17

Greece: Parthenon

Room 18

Greece: Athens

Room 19

Greeks and Lycians

400–325 BC

Room 20

Greek vases

Room 20a*

Mausoleum of Halikarnassos

Room 21

The world of Alexander

Room 22

Greek and Roman sculpture

Room 23

Asia

China and South Asia

The Sir Joseph Hotung Gallery

Room 33

India: Amaravati

The Asahi Shimbun Gallery

Room 33a

Chinese jade

The Selwyn and Ellie Alleyne Gallery

Room 33b

Korea

The Korea Foundation Gallery

Room 67

Chinese ceramics –

Sir Percival David Collection

The Sir Joseph Hotung Centre for Ceramic Studies

Room 95

Middle East

Assyrian sculpture and

Balawat Gates

Room 6

Assyria: Nimrud

Rooms 7–8

Assyria: Nineveh

Room 9

Assyria: Lion hunts, Siege of Lachish and Khorsabad

Room 10

Exhibitions

Special exhibitions

The Sainsbury Exhibitions Gallery

Room 30

Free exhibitions

Room 5

Free displays

The Asahi Shimbun Displays

Room 3

Themes

Enlightenment

Room 1

Collecting the world

Room 2

The Waddesdon Bequest

Funded by The Rothschild Foundation

Room 2a

Living and Dying

The Wellcome Trust Gallery

Room 24

Members

Members' Room

This room is exclusively available to Members, providing the perfect setting in which to relax in front of spectacular views of the Great Court. Facilities include free WiFi and a café serving hot and cold food. Access is via Rooms 4 or 29a and the West stairs and lift.

Ancient Egypt

Egyptian life and death
The Michael Cohen Gallery
Room 61

Egyptian death and afterlife:
mummies
The Roxie Walker Galleries
Room 62–63

Early Egypt
*The Raymond and
Beverly Sackler Gallery*
Room 64

Sudan, Egypt and Nubia
*The Raymond and
Beverly Sackler Gallery*
Room 65

Ethiopia and Coptic Egypt
Room 66

Ancient Greece and Rome

Greek and Roman life
Room 69

Roman Empire
The Wolfson Gallery
Room 70

Etruscan world
Room 71

Ancient Cyprus
The A G Leventis Gallery
Room 72

Greeks in Italy
Room 73

Asia

Japan
*The Mitsubishi Corporation
Galleries*
Rooms 92–94
Reopening autumn 2018

Europe

Medieval Europe 1050–1500
*The Sir Paul and
Lady Ruddock Gallery*
Room 40

Sutton Hoo and Europe
AD 300–1100
*The Sir Paul and
Lady Ruddock Gallery*
Room 41

Europe 1400–1800
Room 46

Europe 1800–1900
Room 47

Europe 1900 to the present
Room 48

Roman Britain
The Weston Gallery
Room 49

Britain and Europe
800 BC–AD 43
Room 50

Europe and Middle East 10,000–
800 BC
Room 51

Middle East

Ancient Iran
The Rahim Irvani Gallery
Room 52

Ancient South Arabia
*The Raymond and Beverly Sackler
Gallery*
Room 53

Anatolia and Urartu 7000–300
BC
*The Raymond and Beverly Sackler
Gallery*
Room 54

Mesopotamia 1500–539 BC
*The Raymond and Beverly Sackler
Gallery*
Room 55

Mesopotamia
6000–1500 BC
*The Raymond and Beverly Sackler
Gallery*
Room 56

Ancient Levant
*The Raymond and Beverly Sackler
Galleries*
Rooms 57–59

Exhibitions

Special exhibitions
*The Joseph Hotung Great Court
Gallery*
Room 35

Prints and drawings
Rooms 90 and 90a

Free displays
Rooms 69a

Themes

Clocks and watches
*The Sir Harry and Lady Djanogly
Gallery*
Rooms 38–39

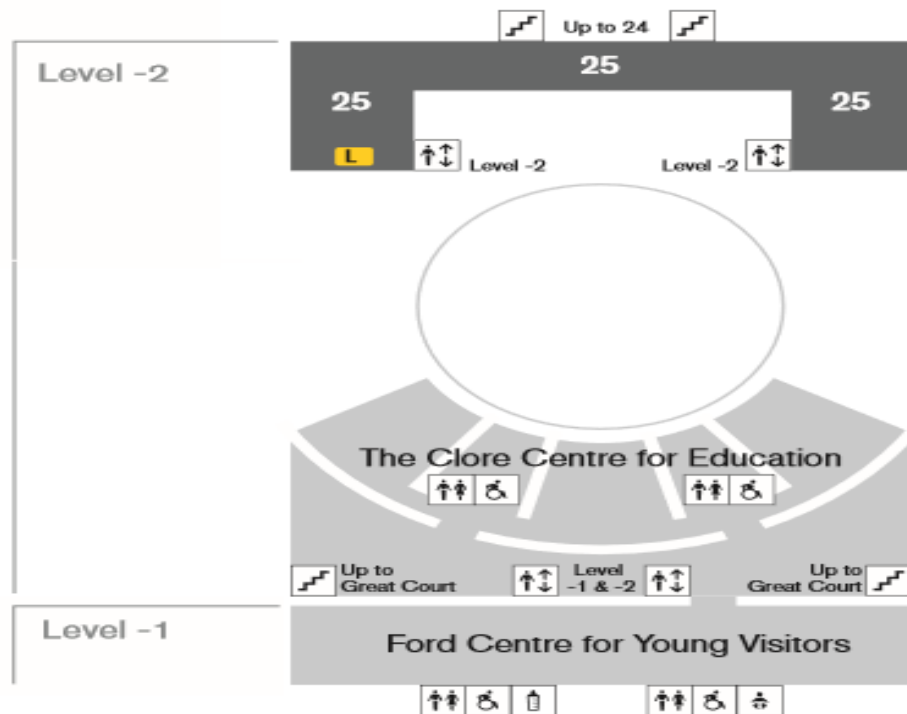
Money
The Citi Gallery
Room 68

Members

Members' Room
This room is exclusively available to Members, providing the perfect setting in which to relax in front of spectacular views of the Great Court. Facilities include free WiFi and a café serving hot and cold food. Access is via Rooms 4 or 29a and the West stairs and lift.

Africa

Africa
The Sainsbury Galleries
 Room 25

The Clore Centre for Education

Hugh and Catherine
Stevenson Lecture Theatre

Claus Moser Room

BP Lecture Theatre

Studio

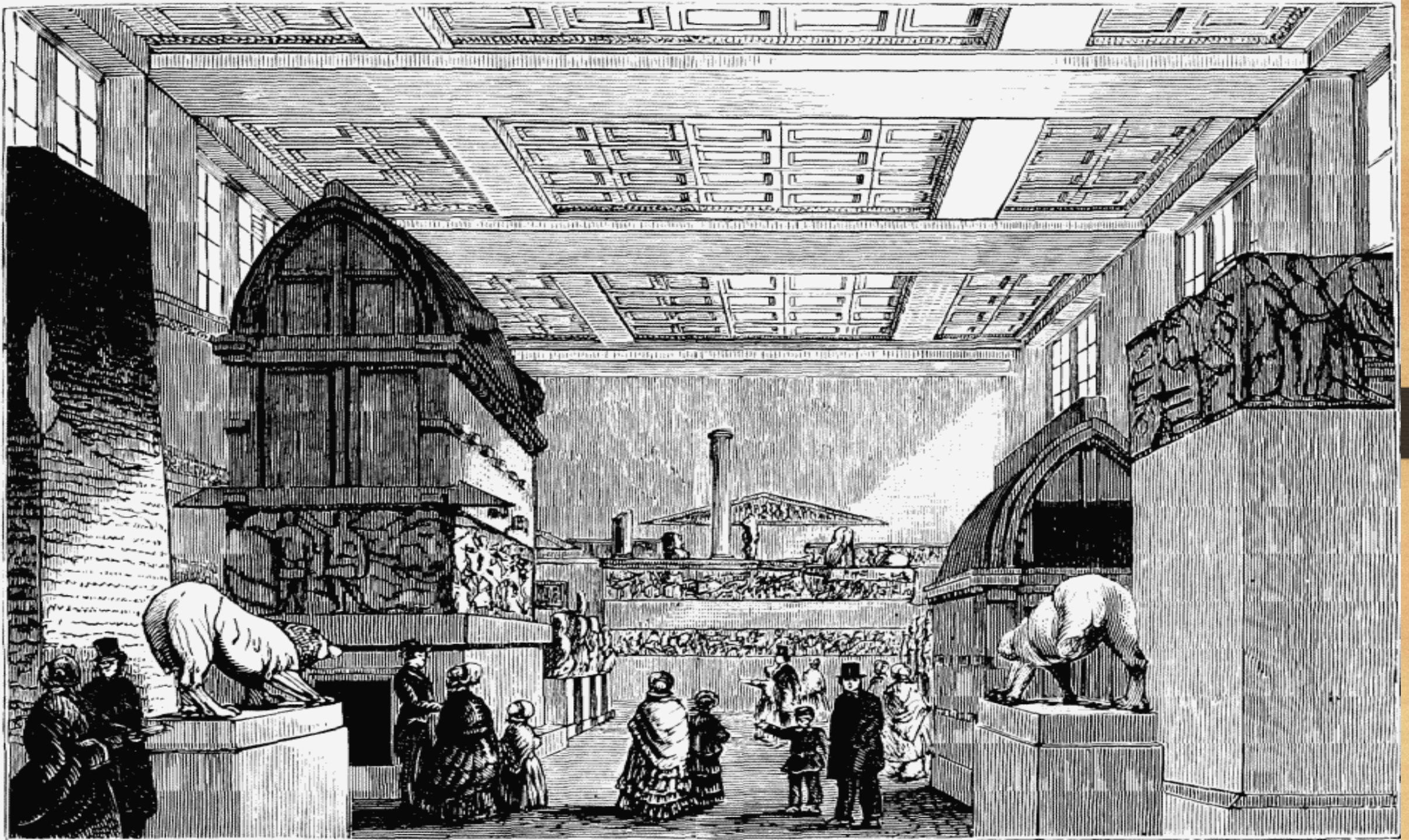
Raymond and Beverly

Ford Centre for Young Visitors

At weekends and during school holidays, families are welcome to picnic in the Ford Centre for Young Visitors.

-
- CEREN KARADENİZ
  - ANKARA ÜNİVERSİTESİ
  - ckaradeniz@ankara.edu.tr